

campaigns in order to achieve foreign policy goals, as well as to strengthen domestic support of population.

The article states that in terms of national security, public diplomacy performs the following functions: promoting and securing vital national interests; acting as a major foreign policy tool; serving as a tool of reasonable power; influencing the opinions of the target audience abroad; representing and promoting national values; encouraging alliances and international cooperation; acting as a bridge for communication with citizens living abroad; initiating economic, cultural, educational and scientific exchanges.

The article focuses on the study of public diplomacy in the context of ensuring national state security. The pioneer investigators of the issue were the statesman Elihu Root, journalist Walter Lippmann and diplomat Edmund Gullion. The American authorities believe that major objective of public diplomacy in the context of national security is to establish trust and confidence of locals abroad to the US, its armed forces, especially in hotspots. This confidence in the US should gradually develop into a long-term cooperation between the states.

The current United States National Security Strategy, approved by President Donald Trump in December 2017, also highlights the importance of public diplomacy to ensure US national security.

The article suggests that considering the continuing military aggression of Russia in the East of Ukraine, the annexation of Crimea, the need to effectively counter Russian attacks in the information sphere, to convey objective information about Ukraine in the occupied territories of Donetsk, Luhansk regions, the Autonomous Republic of Crimea and the territory of Russia, the issue of public diplomacy for the sake of national security is gaining particular importance for Ukraine. The author provides analysis of the Military Doctrine of Ukraine and the Concept of Development of the Security and Defense Sector of Ukraine on the role of public diplomacy and strategic communications in ensuring the national security of Ukraine.

Public diplomacy is concluded to be one of the principal, central non-military foundations of national security against the background of active development of information technologies. The governments of the countries across the world pay considerable attention to the development of public diplomacy. At the legislative level, through allocation of considerable resources Ukraine has confirmed its intentions to develop public diplomacy.

Keywords: *national security, public diplomacy, defense diplomacy, military public diplomacy, strategic communications, inclusive diplomacy, national security strategy.*

УДК 32.01:303

М. В. Яковлєв

А. І. Суслєв

С. Ф. Шулімов

КОНЦЕПТОПОЛІЯ ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ ЯК ПРИКЛАДНОЇ ПОЛІТОЛОГІЧНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Стаття присвячена методологічній проблемі складників та специфіки концептополів політичної аналітики. Як прикладна політологічна дисципліна, політична аналітика безумовно опирається на категоріально-понятійний апарат політичної науки

та аналізу політики (*policy analysis*), проте як практична діяльність вона спрямована на вироблення конкретних рекомендацій, що залежать як від досліджуваного явища, так і від того, кому ці рекомендації будуть надаватися. У статті обґрунтовується позиція про те, що в цілому політологія та політична аналітика мають спільну концептосферу, проте концептополя політичної аналітики мають вузькогалузеву спрямованість. Політичний аналітик не може бути експертом з усіх можливих галузей, відтак рівень експертності визначається глибиною його знань концептів, категорій і понять в чітко окреслених, часто навіть ситуативних концептополях. При цьому у статті стверджується, що попри спеціалізованість аналітиків на конкретних темах, обов'язковою вимогою до експертності є володіння дослідницькою якісною чи кількісною методологією. Автори статті доходять висновку про те, що перспективним для подальших досліджень є розробка не лише категоріальних, але й процесуальних критеріїв якості політичної аналітики як прикладної політологічної дисципліни.

Ключові слова: концептологія, методологія політичної науки, концептосфера політології, методи суспільствознавчих досліджень, галузева політологія, міждисциплінарні лінгвістично-політологічні дослідження.

DOI 10.34079/2226-2830-2019-9-26-194-203

Постановка проблеми в загальному вигляді. Дослідження будь-якого явища неможливе без сукупності мовленнєвих засобів, серед яких особливе місце посідають визначення та категорії. По суті, дослідження починається з дефініювання явища, на аналіз та осмислення якого спрямовуватимуться зусилля науковця. У когнітивістиці та лінгвістиці активно розвивається *концептологія*, як напрям дослідження концептів. Концепт хоч і не має єдиного явища, а його визначення варіюються в залежності від наукового напрямку, все ж більшістю дослідників розуміється як щось складніше ніж просте визначення, як своєрідне ментальне втілення певного комплексного образу, оскільки «реальність відбивається у мові не безпосередньо, а саме через мову» [5 с. 235]. Безумовно, концепти бувають різні, вони позначаються не лише мовною, але й культуральною специфікою, що привело до появи різноманітним компаративних культурологічно-лінгвістичних напрямів досліджень, в яких концепти досліджуються не лише на рівні однієї мови чи культури, але й у порівняльному розрізі між різними соціально-культурними групами носіїв різноманітних мов. Можна також говорити про концепти в межах певних галузей знань. Приміром, для політичної науки метахтонним (тобто ключовим і дуже значимим) є концепт *ВЛАДА* (у когнітивних і лінгвістичних наукових розвідках концепти зазвичай прийнято подавати у такому вигляді – великими літерами курсивом), як для психології – *ПСИХІКА*, або *ЗДОРОВ'Я* чи *ХВОРОБА* для медицини. Сукупність концептів різного рівня формують системи – концептополя, з яких на найбільш загальному рівні формується концептосфера. Відповідно, кожна наукова галузь має свої концептополя, які уможливають науковий дискурс, саме завдяки якому науковці можуть досліджувати об'єкти та комунікувати науковій спільноті результати своїх студій. Безумовно це стосується і політичної науки в цілому, що особливо яскраво демонструє її теорія та історія разом з політичною філософією. Можна сміливо стверджувати, що не лише наукова, але навіть побутова політична дискусія не можлива без оперування низкою ключових концептів чи категорій: ми говоримо, приміром, про *ЧЕСНІСТЬ* виборів, про владу *НАРОДУ*, про *ПРОЗОРИСТЬ* ухвалених рішень, чи,

навпаки, про *КОРУМПОВАНІСТЬ* чиновників. Разом з тим, у політологічних розвідках, з одного боку, відчувається прогалина в міждисциплінарних лінгвістично-політологічних дослідженнях, а, з іншого боку (і, мабуть, внаслідок першої причини – відсутності достатньої кількості міждисциплінарних студій), окремим галузям прикладної політологічної діяльності (такі як, приміром, політична аналітика чи політичні технології) бракує концептологічних наукових розвідок, які, серед усього іншого, могли би також виступати засобами науково-теоретичної легітимації цієї практичної діяльності як (під)видів діяльності наукової. У цьому контексті справедливим видається питання про саму *природу* політичної аналітики як прикладного й водночас безумовно наукового виду діяльності. Можливо, саме особливості політичної аналітики в якийсь спосіб обумовлюють специфіку її концептополів.

Безперечно, якщо *аналізувати останні дослідження і публікації*, які в цілому стосуються політичної аналітики, то цю тему в Україні активно розвивають В. Тертичка, О. Кілієвич, О. Дем'янчук (який започаткував напрям «політологія державного управління»), О. Гарань як автор багатьох прикладних політично-аналітичних робіт та багато інших. Концептологічними дослідженнями в Україні також займаються багато науковців: А. Приходько, А. Косенко, І. Кожушко, Т. Пристайко та інші. Разом з тим, відчутна певна прогалина саме в міждисциплінарних мовознавчо-політологічних, а тим більше – інтердисциплінарно-методологічних дослідженнях. Варто відзначити, що у виданні «Вісник Маріупольського державного університету. Серія: історія, політологія» регулярно публікуються концептологічні розвідки, присвячені предметному дослідженню концептополів в історичних та політичних науках. Приміром, у випуску 13-14 за 2015 р. свою статтю про концепцію та поняття історії опублікувала М. Бодо [2], і в цьому ж випуску О. Балацька [1] пише про типологію політичного насилля як складової сучасного політичного процесу. У випуску 21 за 2018 р. І. Демиденко у своїй статті визначає як поняття явище «інтелектуальна міграція» та розробляє концептуальні підходи до його характеристик [3], і в цьому ж випуску міститься матеріал про відчуження як фактор політичної апатії та політичного абсентеїзму, автор – І. Лаврук [6]. Разом з тим, актуальним все ще залишається проблема активнішого напрацювання міждисциплінарних наукових розвідок у галузі концептології політичних явищ.

Така постановка питання дозволяє нам сформулювати *мету статті*: виявити особливості концептополів політичної аналітики, що обумовлені її специфікою як прикладної політологічної дисципліни. Досягнення цієї мети вочевидь передбачає виконання таких взаємопов'язаних *завдань*: 1) концептуалізувати ключові поняття концептології, зокрема *концептополе* та *концептосфера*; 2) виокремити сутнісні характеристики поняття *політика* для розуміння природи політичної аналітики як прикладного виду діяльності; 3) відкалібрувати підхід до розуміння *аналітики* в межах якісної та кількісної дослідницьких традицій; 4) апробувати розроблений аналітичний інструментарій та проілюструвати можливості розробленого підходу до розуміння концептополів політичної аналітики. Виконання цих завдань дозволить досягти поставленої мети, а відтак дозволить розширити методологічні горизонти в розумінні евристичних можливостей, а разом з них – наявних на цей час методологічних прогалин – в політичній аналітиці.

Отже, спершу розглянемо ключові поняття концептології. Варто почати з того, що при розгляді концептів слід мати на увазі їхню ієрархізованість. Провідний український дослідник-концептолог А. Приходько у своїй статті «Концептологія дискурсу, або

дискурсологія концепту» пише про те, що «системна організація будь-якого явища передбачає виділення таксонів вищого та нижчого порядку, які існують за принципом включеності одних до складу інших» [8, с. 348], на основі чого він пропонує виділяти такі таксони, як *макроконцепт*, *гіперконцепт*, *гіпоконцепт* [8, с. 348]. По суті, розрізнення між ними йде від репрезентації загальнолюдських понять (макроконцепти), до «ментальних феноменів меншого об'єму, чим загальнолюдські, але більшими, ніж власне концепти, а їхня система впорядковується за принципами протиставлень» (гіперконцепти), та, нарешті, до найдрібнішим і «неподільних далі конститuentів концептополя» [8, с. 349]. Відповідно, ми натрапляємо на поняття *концептополя*, з яких формується *концептосистема* [8, с. 348-349].

Можна припустити, що політологи у своїх працях оперують концептополями, проте не завжди називають їх «по імені». Розгляньмо такий приклад: британський професор політичного аналізу Шеффілдського університету (саме так і називається його посада англійською мовою – *Professor of Political Analysis*) Колін Хей, у своїй відомій праці «Політичний аналіз: критичний вступ» [10], будує виклад матеріалу переважно опираючись і на ключові для політичного аналізу концепти. Так, увесь другий розділ присвячений самій природі політичного й називається «Що ‘політичного’ в політичній науці?» [10, с. 59-88], а в наступному розділі (в якому розглядається протистояння структури та агентності, контексту та поведінку) у другому його підрозділі концептуалізуються «структура» та «агентність», прикладом операціоналізації яких Хей наводить прихід до влади фашистів у Німеччині в 1930-их рр. [10, с. 89-101]. У наступному, четвертому розділі, що в ньому розглядаються підходи до дослідження політичних змін, увесь другий розділ присвячений «аналітичним стратегіям концептуалізації змін» [10, с. 136-150]. Після цього, в наступному (п'ятому) розділі йдеться про концептуалізацію влади – цьому, власне, присвячений увесь розділ [10, с. 168-193]. Відповідно, довкола ключових концептів та їхніх концептополів й побудований виклад матеріалу про те, як? на думку Хей, коректно здійснювати політичний аналіз і що при цьому слід враховувати.

Разом з тим, стосовно прикладу з використанням концептів та концептополів у наведеній вище політологічній праці можна зробити такий закид: мовляв, використання концептів може бути прикладом того, що у політичній науці, як у науці суспільствознавчій, учені оперують складовими загальної для суспільних дисциплін складовими більш глобальної *концептосфери*. Це потребує від нас приділити увагу цьому терміну. Українська дослідниця І. Кожушко пише, що термін «концептосфера» у лінгвістичний слововжиток увів російський дослідник Д. С. Лихачов, на її думку, як синонім до термінологічної сполуки *концептуальна картина світу* [4, с. 285]. Розглянувши різні підходи до визначення та розуміння цих понять, вона доходить висновку, що їх варто «використовувати не в ролі синонімів, а в ролі гіпоніма й гіпероніма відповідно» [4, с. 287]. У статті А.В. Косенко, що присвячена проблемі дефініції концепту як ключового об'єкта мовознавчих досліджень, виділені напрямки «тлумачення дефініції концепту» [5, с. 235], серед яких є два напрями й два підходи: *когнітивно-психологічний* та *культурологічний* напрями, *структурно-системний* та *епістеміологічно-інформаційний* підходи [5, с. 235-237]. Обсяг цієї статті вочевидь не дозволяє розкрити бодай побіжно специфіку поглядів на концепти кожного з цих напрямів, проте самі їхні назви дозволяють нам уявити, що концепт можна тлумачити з позицій психології його сприйняття, зважаючи на особливості його розуміння в межах різних культур, зосереджувати увагу на його

структуру та функцію в межах систем, аналізувати зміст концепту та евристичні можливості передачі інформації. Відтак ми не можемо дати концепту однозначне визначення, проте ми можемо скласти уявлення про його основні функції та специфіку його розуміння в залежності від різних дослідницьких напрямів. Концепт вочевидь є ментальним відображенням дійсності, який може бути обумовлений мовою та культурою, в якій він функціонує, нести інформаційне навантаження та формування сприйняття людьми картини світу довкола них.

Вочевидь розуміння різних підходів до розуміння концепту недостатньо для того, щоб збагнути специфіку прикладних досліджень у практичних політичних дисциплінах, прикладом якої є політична аналітика. Розпочнімо розгляд методологічної складової нашої розвідки з *якісної* дослідницької методології. Група німецьких політологів Й. К. Блаттер, Ф. Яннінг, К. Вагеманн у своїй колективній монографії, присвяченій дослідженню політики з саме позицій якісної (якісницької) методології (праця називається *Qualitative Politikanalyse*), вже на самому початку, в підрозділі 1.1.1. ведуть мову про «нові теми та змісти», а сам підрозділ вони назвали «нові форми передачі політики (нім. *Politikvermittlung*) та медійного представлення політики (нім. *mediale Politikdarstellung*)» [9, с. 18-19]. Для теми нашої статті вочевидь цікавим є те, що вже сам перший, вступний розділ містить у собі так багато цікавих концептів, що їх німецька мова, завдяки своїй особливості, дозволяє формулювати у вигляді одного, складного слова. У книзі в подальшому розглядають підходу дискурс-аналізу до дослідження політики та якісного контент-аналізу, кейс-стаді (дослідження окремих випадків) тощо. Варто зауважити, що в уже загаданому підрозділі першого розділу також розкриваються причини « нової орієнтації » (нім. *Neuorientierung*) політичного аналізу з кількісної на якісну парадигму, що, зокрема, полягає в потребі більш глибокого дослідження феноменів суспільно-політичного життя в різних дискурсах, особливо якщо зважати на те, що багато які з них формуються (а в деяких випадках – як от через пропаганду – навіть насаджуються) за допомогою дискурсивних практик [9, с. 18]. Відтак ми можемо сформулювати загальне уявлення про те, що політична аналітика в якісній дослідницькій традиції в принципі не може обійтися без ключових концептів різних рівнів, що формують відповідні аналітичні концептополя.

На протипагу до наведеної вище праці групи німецьких авторів, канадійський політолог з Університету Вікторії Джеремі Вілсон у своїй книзі «Аналізуючи політику: вступ до емпіричних методів» [12], стисло викладає науковий підхід виключно в розумінні кількісної (статистичної або природничої) дослідницької традиції. У цілому текст Вілсона виглядає як підручник з кількісних методів – основ статистики: дизайн дослідження, представлений у другому розділі, є вочевидь кількісним (з відповідними ілюстраціями логіки перевірки гіпотез у кількісних дослідженнях), у третьому розділі читачі знайомляться зі шкалами вимірювання, теорією вимірювання і концептом валідності, після чого мова йде про проведення опитувань (розділ чотири), різні види експериментального та порівняльного аналізу (розділ п'ять), а в останньому розділі представлені статистичні тести на перевірку зв'язку між змінними номінальної, порядкової та інтервальних шкал, з примітками щодо засад багаточинникового аналізу. З огляду на те, що більшість розділів напряму не стосуються теми цієї статті, розгляньмо підрозділ під назвою «наука в політичній науці» (*The Science in Political Science*), в якому Вілсон навіть виділяє жирним шрифтом ключові концепції, через які він пояснює науковість політології [12, с. 5-9]. Першим концептом згадується *бігевіоралізм*, який «представляє собою протест проти зосередження у часи до Другої світової війни на формальних урядових інституціях та

конституціях» [12, с. 5]. Після критики легалістсько-інституційного підходу, Вілсон переходить до розкриття того, що він називає *scientific constitution*, що спокусливо перекласти дослівно як *наукова конституція*, але йдеться радше про *наукову організацію та структуру*, «першою засадою яких є *емпірицизм*» [слово виділено в оригіналі] - твердження, що світ не є науковим, якщо його неможна перевірити досвідом, на основі емпіричного матеріалу» [12, с. 6]. Другою засадою Вілсон виділяє дихотомію «має бути / є» (англ. *ought/is dichotomy*), тобто класичне розмежування між *емпіричними* та *нормативними* твердженнями [12, с. 6]. Далі по тексту читачі знайомляться з *відтворюваністю* (англ. *replication*) результатів, після чого в тексті Вілсон окремо не виділяє якихось концептів. У двох підрозділах, що слідують далі, «Критика наукового підходу» та «Політична наука як 'м'яка' наука», єдиними виокремленими концептами є *релятивізм* у першому [12, с. 10] та розмежування *індуктивного* та *дедуктивного* підходів у другому [12, с. 15]. Помітно, що в обґрунтуванні кількісного дослідницького підходу ми маємо справу з викладенням епістемологічних засад позитивізму та постпозитивізму, що так би мовити «вписує» все подальше викладення матеріалу, в якому пояснюється, як тлумачити значення кореляційно-регресійного аналізу, в межі цілої онтологічної дискусії про природу реальності, можливостей сприйняття та пізнання цієї реальності тощо. Отже, у цьому розумінні кількісний підхід, що формує і власні концептополя (переважно статистичного аналізу, але й також математичного моделювання), вписується у дуже велику наукову концептосферу смислів і значень.

Якщо «аналітику» можна розуміти як в значенні кількісної, так і в значенні якісної дослідницької традиції, то, вочевидь розгляд самого напряму «політична аналітика» буде неможливим без розгляду другого, ключового поняття *політика*. Звісно, обсяги цієї статті не дозволяють вповні розглянути усе семантичне поле значень цього концепту, і, водночас, ми би не хотіли вдаватися до банальних, прописних істин про розмежування в англосаксонській традиції між *policy* та *politics*, про що в Україні вочевидь написано вже достатньо. Разом з тим, залишити поза увагою такий значний і важливий концепт неможливо, тому ми зробимо його стислий, методологічно-семантичний огляд за підходом, що його у своїй книжці, присвяченій світоглядним засадам теорій міжнародних відносин, зробив німецький політолог Герт Крелль [11]. Він починає з етимологічного розрізу – походження терміну від давньогрецького *πόλις* – «місто», «поселення», від якого, відповідно, походить і *πολίτης* в значенні «вільна людина», «громадянин», «містянин» (до цього, звісно, Крелль робить уточнення, що йшлося виключно про вільних чоловіків-землевласників як повноцінних громадян міста), від якого, своєю чергою, походить і прикметник *πολιτικός*, що стосується громадянського (німецькою в оригіналі вжито, відповідно, термін *bürgerlich*), державного, публічного (нім. *öffentlich*). Після цього наводиться термін *τα πολιτικά* (граматично – форма множини), як «публічне», «те, що стосується громадян/громадськості». У цій череді семантичної словобудови нам особливо корисним видається наступний крок, коли Крелль переходить до *πολιτική τέχνη* і перекладає його як *Staatskunst*, дослівно «мистецтво держави», після чого цитує Манфреда Шмідта: «мистецтво провадити публічні справи та керувати ними» [11, с. 20]. Також Крелль наводить термін *πολιτεία*, який умовно можна перекласти як «політичний порядок» і який був важливим вже у філософії Платона та Аристотеля [11, с. 20].

За реконструкцією вчених, давньогрецьке слово *πόλις* походить від праіндоєвропейського **tpolh-* (реконструйованого, відтак позначеного зірочкою), що означає «закрите, укріплене місце на горі», «вершину пагорба». Спорідненим до нього є

також санскритські पुरः, पुरी (за транслітерацією Міжнародної фонетичної асоціації /puraḥ/ та /puri/ відповідно), що також означає «місто», «поселення». У контексті теми цієї статті, тобто нашого розгляду концептів політичної аналітики, першопочаткова етимологія слова «політика» в значенні саме окремого [захищеного] поселення метафорично і символічно вказує на важливість політики, пов'язаної з актуальним порядком денним життя конкретної громади, зі своїми культурними особливостями та, відповідно, окремо сформованими концептополями, що уможливають дискурс про політичне в межах окремої спільноти.

Саме в такому контексті і розуміють політику в традиції *policy sciences*. Якщо говорити про «класичне» дослідження публічної політики (англ. *public policy*), то у справді ґрунтовному підручнику-огляду цього наукового напрямку Вейн Парсонс у самому вступі пише про предмет аналізу та вказує на те, що аналізувати можна як сам процес здійснення публічної політики (до якого він ставить розлогий перелік питань: «як визначаються проблеми, як вони контекстуалізуються, як формулюється політика, приймаються рішення, оцінюється й впроваджується публічна політика») [7, с. 18], але так само він окремо виділяє «аналіз у межах здійснення політики і для нього» [7, с. 18], що вочевидь означає потребу в контекстних і конкретних концептополях. Проблема може визначатися по різному не лише через відмінності у баченні суті проблеми політики, але й через різні підходи до, так би мовити, «говоріння про політику». У патерналістській політичній культурі ключовими можуть бути концепти *ДЕРЖАВА*, *ВЛАДА* в розумінні *УРЯД* і так далі, на яких покладатиметься відповідальність за формулювання порядку денного та на який тиснутимуть громадяни зараз вирішення проблем життя громади. Натомість у більш ліберальному суспільно-політичному контексті більшого значенням матиме *САМОУПРАВЛІННЯ*, у країнах ЄС – *СУБСИДІАРНІСТЬ*, відповідно більш ймовірним є контекстуалізація проблеми політики в руслі колективної відповідальності «на місцях», з залученням ресурсів місцевої громади тощо.

Зрештою, спробуймо розглянути викладений підхід на конкретному кейсі. У цьому контексті ілюстративно корисним є приклад *корупції*. Безумовно, таке явище існує, про нього говориться й пишеться багато, але як предмет політичної аналітики він потребує концептуалізації. Приміром, українська політологиня Галина Кохан присвятила свою кандидатську дисертацію явищу *політичної корупції*, і вже у першому розділі, після розгляду різних підходів до визначення цього явища, вона пише про «гносеологічні можливості визначення 'політична корупція'» [7, с. 31], в якому, після розгляду різних підходів до визначення цього явища, Г. Кохан дає таке: «під згаданим явищем [політичної корупції] ми розуміємо корупцію, які обрані на посади через процедуру виборів і спрямовують свою діяльність на досягнення власних політичних і неполітичних цілей, використовують переваги посади, вплив та адмінресурс» [7, с. 49]. У цьому визначенні, на перший погляд, містяться загальновідомі речі, проте при ближчому розгляді ми маємо кілька концепцій, які потребуватимуть подальшого уточнення, якщо політична корупція має стати предметом політичної аналітики. Наприклад, аналітикові треба буде визначити, що таке «неполітичні цілі», чим саме і в яких випадках є «переваги посади», як саме і для яких посад слід розуміти «адмінресурс» - яким він є і як ним можуть зловживати, породжуючи політичну корупцію. Відповідно, якщо аналітик спеціалізується на темі політичної аналітики, його експертне знання охоплюватиме відповідну концептосферу, що складається з цих концептів, що в подальшому будуть концептуалізовані та операціоналізовані. На цьому етапі (концептуалізації та операціоналізації) актуальним

постає питання дослідницької методології: у випадку застосування кількісних методів ключовий для теми концепт має бути зрештою зведений до чітко вимірюваних змінних зі своїми значеннями та показниками, а у випадку якісної, інтерпретативної методології - до досліджуваних компонентів дискурсу чи чітких кейсів (у випадку дизайну кейс-стаді). Так само потрібні й вузькогалузеві знання, бо справедливо припустити, що корупційні схеми у випадку, скажімо, ринку землі чи продажу земельних ділянок під забудову відрізнятиметься від корупційних схем у, скажімо, закупівлях ліків, тож протидія політичній корупції в тіньовому ринку землі потребуватиме розуміння концептополя, відмінного від того, в якому доведеться працювати задля протидії фармакологічній мафії.

Викладений та проаналізований у цій статті матеріал дозволяє нам дійти таких висновків: 1) політична аналітика як прикладна політологічна дисципліна опирається на категоріально-понятійний апарат політичної науки, але саме лише володіння ключовими для політології концептами не є базовим критерієм експертності політичного аналітика; 2) володіння ключовими політологічними концептами є однією з передумов коректного застосування якісної дослідницької методології, яка в принципі вимагає глибокого розуміння понять і категорій на методологічному рівні, проте для експертності в конкретних галузях, що їх досліджує аналітик, необхідні фахові знання вузьких концептополів; 3) володіння базовими концептами політології є умовою правильної інтерпретації результатів кількісних політико-аналітичних розвідок, проте формування завдань для проведення статистичних обчислень вочевидь вимагає від аналітика коректної концептуалізації та операціоналізації понять, що означає, як у випадку якісної дослідницької традиції, наявність фахового розуміння конкретного концептополя; 4) окреслені у статті вимоги до розуміння концептополів прикладної сфери політичної аналітики (які можуть бути загальними виключно на рівні методології аналітики та на рівні метахтонних для політичної науки концептів), є *категоріальними*, водночас для їх глибшого розуміння необхідним є виділення й *процесуальних* вимог до якості політичної аналітики. З цього випливають і *перспективи подальших досліджень*: на глобальному рівні розуміння різних сфер дослідження влади та політичного (як окремого, особливого концепту) на особливу увагу заслуговують наукові розвідки з *процесу становлення* та *трансформації* цих концептів, щодо яких можна припустити, що в різні часи, в різних мовно-культурних та суспільно-політичних контекстах (особливо в періоди активних соціальних та економічних трансформацій) існували різні їх тлумачення, які, своє чергою, породжували різні теорії, приміром *liberty* в англо-саксонській традиції та *liberté* у французькій, які мають різні конотації значень попри спільну етимологію. По відношенню до політичної аналітики перспективними виглядають розробки критеріїв якості застосування дослідницької методології з використанням необхідного категоріально-понятійного апарату в *процесі* проведення аналітичної роботи.

Список використаної літератури

1. Балацька О. Б. Типологія політичного насилля як складової сучасного політичного процесу / О. Б. Балацька // Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Історія. Політологія. – 2015. - Вип. 13-14. – С. 172-182 ; Balatska O. V. Typolohiia politychnoho nasyllia yak skladovoi suchasnoho politychnoho protsesu / O. V. Balatska // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Istoriiia. Politolohiia. – 2015. – Vyp. 13-14. – S. 172-182.

2. Бодо М. Історія і подія. Поняття і концепція історії / М. Бодо // Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Історія. Політологія. – 2015. - Вип. 13-

14. - С. 28-34 ; Bodo M. Istoriiia i podiia. Poniattia i kontseptsiiia istorii / M. Bodo // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Istoriiia. Politolohiia. – 2015. – Vyp. 13-14. - S. 28-34.

3. Демиденко О. І. Явище інтелектуальної міграції: визначення поняття та концептуальні підходи до його характеристики / О. І. Демиденко // Вісник Маріупольського державного університету. Сер. : Історія. Політологія. – 2018. - Вип. 21. – С. 135-142 ; Demydenko O. I. Yavyshe intelektualnoi mihratsii: vyznachennia poniattia ta kontseptualni pidkhody do yoho kharakterystyky / O. I. Demydenko // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Ser. : Istoriiia. Politolohiia. – 2018. - Vyp. 21. – S. 135-142.

4. Кожушко І. Про специфіку вживання терміна "концептосфера" в сучасній когнітивній лінгвістиці / І. Кожушко // Лінгвістичні студії. - 2011. - Вип. 22. - С. 285-289 ; Kozhushko I. Pro spetsyfyku vzhывannia termina "kontseptosfera" v suchasni kohnityvni linhvistytsi / I. Kozhushko // Linhvistychni studii. - 2011. - Vyp. 22. - S. 285-289.

5. Косенко А. В. До проблеми дефініції концепту як стрижневого об'єкту мовознавчих розвідок / А. В. Косенко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. - 2009. - Вип. 11. - С. 234-239 ; Kosenko A. V. Do problemy definitsii kontseptu yak stryzhnevoho obiekту movoznavchykh rozvidok / A.V. Kosenko // Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"]. Ser. Filolohichna. - 2009. - Vyp. 11. - S. 234-239.

6. Лаврук І. М. Відчуження як фактор політичної апатії та політичного абсентеїзму / І. М. Лаврук // І. М. Лаврук // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія. - 2018. - Вип. 21. - С. 183-190 ; Lavruk I. M. Vidchuzhennia yak faktor politychnoi apatii ta politychnoho absenteizmu / I. M. Lavruk // I. M. Lavruk // Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia : Istoriiia. Politolohiia. - 2018. – Vyp. 21. - S. 183-190.

7. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії й практики аналізу політики : пер. з англ. / В. Парсонс. – Київ : Києво-Могилянська акад., 2006. – 549 с. ; Parsons V. Publichna polityka: Vstup do teorii y praktyky analizu polityky : per. z anhl. / V. Parsons. – Kyiv : Kyievo-Mohylianska akad., 2006. – 549 s.

8. Приходько А. Н. Концептологія дискурса, или дискурсологія концепта / А.Н. Приходько // Ученые записки Крымского федерального университета имени В.И. Вернадского. Филологические науки.- 2005. – Т. 18(57), № 2. - С. 347-351 ; Prikhodko A. N. Kontseptologiya diskursa, ili diskursologiya kontseptu / A. N. Prikhodko // Uchenye zapiski Krymskogo federalnogo universiteta imeni V. I. Vernadskogo. Filologicheskie nauki.- 2005. – Т. 18(57), № 2. - С. 347-351.

9. Blatter J. Qualitative Politikanalyse. Eine Einführung in Forschungsansätze und Methoden / J. Blatter, F. Janning, C. Wagemann. – Wiesbaden: Sozialwissenschaften, 2007. – 252 p.

10. Hay C. Political Analysis. A Critical Introduction / C. Hay. – Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2002. – 336 p.

11. Krell G. Weltbilder und Weltordnung Einführung in die internationalen Beziehungen / G. Krell. – Auflage: 4. überarbeitete und aktualisierte. - Baden-Baden: Nomos, 2009. – 449 s.

12. Wilson J. Analyzing politics. An Introduction to Empirical Methods / J. Wilson. – Ontario: Prentice-Hall Canada Inc, 1988. – 203 p.

Стаття надійшла до редакції 10.10.2019 р.

M. Yakovlyev
A. Suslov
S. Shulimov

**CONCEPTS' FIELDS OF POLITICAL ANALYTICS AS A SUBFIELD OF
APPLIED POLITICAL SCIENCE**

This article is aimed at a very specific methodological problem: what makes the concepts' fields (a term taken from linguistics that denotes a system of interrelated notions and terms within a specific discourse which can also be a professional discourse – as in the case of political analytics or political science in general) in political analytics? It is obvious that political analytics is a part of broader subject of political science and it uses the terms and definition that are also used by political scientists and policy analysts (not to be confused with political analytics that is a bit different area of studies) but as a practical art and craft political analytics aim to provide politicians, governmental officials, and local authorities with very specific recommendations on political actions. The nature and content of such recommendations depend both upon the area of analysis (or the very specific phenomenon being analysed) and upon the power and authority of those who will have to deal i.e. implement such recommendations. It is claimed in this article that despite the fact that the concepts' sphere of both political science and political analysts is basically the same (any professional analysts should be familiar with the key concepts of 'power', 'authority' etc.), the concepts' fields in political analysis are by definition very narrow since the expertise of analysts in particular field should be very precise – it inevitably demands solid in-depth knowledge of the subject matter. A political analyst cannot be an expert in all possible fields of politics thus his or her level of expertise can be defined by his knowledge of concepts, terms, definitions in very specific and at times even situational concepts' fields – it is one of the many ways to evaluate the level of expertise of a given analyst: he or she should be more than just familiar with the basic terms but be able to follow the complexity of paths and interrelations between different concepts and discourses. Despite this, as it is also stated in this article, a narrow specialisation of political analysts still means that they should possess a solid practical knowledge of research methodology – be it in quantitative or in qualitative tradition. Conducting statistical analysis or discourse analysis also implies that the analysts understand the very important notions of validity, objectivity, intertextuality etc. The authors of this article arrive at a conclusion that the next step might lead to the development of not only categorial requirements, but also processual requirement by which the authors mean the quality of analytical process itself.

Key words: *conceptology, concept studies, political science methodology, concepts' sphere of political science, social science research methodology, applied political sciences, interdisciplinary linguistic-political studies.*